

GUDSTJENESTE MED DÅP OG NATTVERD

Fjellhamar kirke 17. september 2017

Tema: Skaperverket er ikke til salgs

Matteus 7, 24 – 28

PREKEN

SKAPERVERKET ER IKKE TIL SALGS

Vi feirer i år 500 års jubileum for reformasjonen som startet med at munken Martin Luther slo opp sine 95 teser på kirkedøra i Wittenberg 31. oktober 1517. I høst markeres det i kirka med fire temagudstjenester. I dag er det den andre med tema skaperverket er ikke til salgs. I 1517 så var det som Luther protesterte mest mot at frelsen var gjort til salgsvare gjennom avlaten hvor man kjøpte seg fri fra dommen: Frelsen er ikke til salgs, protesterte Luther. Den får vi av nåde i tro. Når vi i dag

markerer reformasjonsjubileet med temaet skaperverket er ikke til salgs, var det ikke et tema Luther var opptatt av. Heller ikke Jesus. Det var rett og slett utenfor horisonten.

Situasjonen vi er i i vår tid er historisk helt ny. Den helt avgjørende faktoren i dette er befolkningsveksten. Den første milliarden ble passert rundt 1900. Den tredje i 1960, den 7 i 2015 og den 10 antar man i 2100. Kombinasjon av det enorme antallet mennesker de siste 50 årene og den industrielle, tekniske og medisinske utviklingen med sine utallige varer og tjenester som raskt kan fraktes rundt i hele verden, gir en historisk ny setting. Og en belastning på jordas ressurser som verden aldri har sett før.

Alle er enig om at klimaet endrer seg mye. Men er endringene, oppvarming, menneskeskapt eller naturlig sykluser i naturen? Det er store og komplekse saksforhold som er krevende å overskue. Det maner til ydmykhet, ikke skråsikkerhet. Jeg håper klimaskeptikerne har rett. At dette er naturlige svingninger, snart synker temperaturen

igjen og ting ordner seg. Men jeg tviler sterkt. Uansett er konsekvensene av at det store flertallet av forskere har rett, så dramatiske at vi ikke kan noe annet enn å være føre var. Det er grovt uansvarlig å satse på at den lille gjengen av forskere som ikke mener det er menneskeskapt har rett, og ikke gjøre noe.

TAKK GUD FOR SKAPERVERKET!

Men selv om vel ingen bibeltekster er skrevet med dette bakteppet, kan bibelen si oss mye. Kirsti leste fra Salme 33,1-9 hvor vi oppfordres til å juble og rope til Gud i glede og lovprise han. For hva da? For skaperverket. Og for hans godhet og rettferdighet. Skaperverket er noens verk, Gud vår skapers verk. Det er ikke noe vi eier og kan herse med som vi vil. Nei, det har en skaper. Og han har gitt det til oss. Til å leve av, og til å leve med og i. Vi skal forvalte dette enorme skaperverket som vi stadig skjønner mer og mer hvor fantastisk genialt og komplekst det er. Og så vakkert det er. Tenk bare på vårt eget land med sine fjell og fjorder, med skog og vann, med kyst og hav. Krydret med årstidenes farger og skiftende liv og vekst i naturen.

Takk Gud for skaperverket! Når vi lovsynger skaperverket og Gud vår skaper, så er full av godhet, rett og rettferd, så forplikter lovsangen oss til å forvalte skaperverket og leve slik at behandles godt og brukes til å fremme rett og rettferdighet.

Å BYGGE PÅ FJELL

Prekenteeksten i Matteus 7,24-28 er de siste versene i Bergpreken, Jesu mest berømte og radikale tale om Guds rike og å leve et liv etter Guds vilje.

Hver den som hører disse mine ord og gjør det de sier, ligner en klok mann som bygde huset sitt på fjell. ²⁵ Regnet styrtet, elvene flommet, og vindene blåste og slo mot huset. Men det falt ikke, for det var bygd på fjell.

²⁶ Og hver den som hører disse mine ord og ikke gjør det de sier, ligner en uforstandig mann som bygde huset sitt på sand. ²⁷ Regnet styrtet, elvene flommet, og vindene blåste og slo mot huset. Da falt det, og fallet var stort.»

²⁸ Da Jesus hadde fullført denne talen, var folket slått av undring over hans lære, ²⁹ for han lærte

dem med myndighet og ikke som deres skriftlærde.

Igjen, når Jesus sa dette tenkte han ikke på skaperverket. Men denne avslutningen på sin tre kapittel lange tale, vil han si noe om betydningen av ikke bare å høre hans ord men å gjøre etter det. Bildet er enkelt og tydelig. Jesus hadde lært seg tømmerfaget hos sin far Josef som var tømmer og visste godt hvor viktig fundamentet er for at et hus skal stå godt og lenge. Huset på fjell blir stående når ekstremværet raser, mens huset på sand klapper sammen.

Ekstremvær og særlig flom, er et bilde på dommens dag, så med dette ville Jesus si at den som hører hans ord og gjør det de sier, han står støtt og trygt når regnskapets time kommer.

Bergpreken er full av de mest radikale utfordringer, slik som: Å vende det andre kinn til og elske sine fiender. Å ikke samle seg skatter på jorden og å ikke bekymre seg for morgendagen. Å ikke dømme

andre. Hvem kan da bli stående hvis Jesus krever at vi må gjøre det hans ord sier og ikke bare høre?

Her har Luther og reformasjon gitt sitt viktigste bidrag til alle kristne: Det er nåden alene, troen alene, Jesus alene som frelser. Luther var kjemperedd for Gud og for at han ikke levde godt nok å ville bli dømt på dommens dag. Han ble munk i ren angst under et ekstremvær med lyn og torden. Som munk fikk han sin tårnoplevelse etter mange år med studier og bønn. Han gjenoppdaget at han ble rettferdig for Gud ved å tro evangeliet om Guds nåde. Det er grunnfjellet vi skal bygge troa på. Mange krefter vil rive vårt troshus ned: Mine gjentatte feilsteg, min synd, som sier jeg er ikke god nok, jeg kan ikke kalle meg kristen. Ondskap, sykdom, depresjon og lidelse som kan gjøre det nesten umulig å tro på noen god Gud. Rikdom og likegyldighet som frister meg til å glemme Gud. Når disse kreftene slår inn mot troen hus, så er det budskapet om Guds kjærlighet og tilgivelse, om Jesus som dør på korset for min skyld så jeg kan gå fri, som er fjellet som står fast i alle stormkast.

ER VI FANGET I EN KARUSELL?

Men disse ordene fra Jesus kan si oss nye ting i tillegg inn i en ny situasjon. Ekstremvær truer stadig oftere og legger stadig flere menneskers liv i ruiner. Og mange kan kjenne seg igjen i dette bildet. Hjemmet og arbeidsplassen/næring raseres av ekstremvær. Det er tre ganger så mange ekstremværhendelser i USA de siste fem årene enn på 1980-tallet. Og ekstremværet er sterkere enn før. Forrige ukes Irma har visst rekorden med kast på 300 km/t. Den økningen skyldes flere ting men man mener den stadige økende temperaturen bidrar betydelig. Det var tankevekkende å høre Anders Magnus svare på spørsmålet om hva som var det viktigste å få gjort noe med etter at Irma hadde passert: Å få igjen strømmen. For uten strøm fungerer ikke bensinstasjonene, og uten bensin så kommer ikke folk seg på jobb, skole, osv. Det første man kaster seg over er å få i gang det som mest av alt bidrar til oppvarming av kloden og i neste omgang ekstremværet, nemlig bensinforbruket.

Er vi fanget i en karusell vi ikke greier å stoppe? Eller vil stoppe? Jeg lurer på om sentrum i karusellen, eller tyfonen, er grådigheten. I alt fra enkeltpersoner til store selskapet som vil tjene penger, gjerne store penger. Og da også på skaperverket. Naturen er i stor grad blitt en handelsvare med store verdier, og som de rikeste kontrollerer. Landarealer, mineraler, skog, vann, frukt og grønt, fisk og dyr. Samtidig som noen blir styrtrike på disse ressursene, blir mange nødt til å dra bort fordi livsgrunnlaget tas fra dem. Skogen blir borte, vannet blir borte og/eller forurenses, fisk og dyrelivet utarmes.

Og hvor sammensatt dette er viser mineralet Litium. Det er avgjørende for produksjon av batterier. I El-bilens tid er etterspørselen enorm og fortjenestemulighetene likeså. Bolivia sitter antageligvis på 70% av verdens kjente Litiumreserver nede under verdens største saltørken. Bolivia drømmer om økonomisk vekst på grønn energi. Toppers. Men sårene i naturen blir fort store. Det går med store mengder vann i utvinningen. Da utarmes landskapet for øvrig og

tørker inn. Grunnvannet forurenses, og urbefolkning blir igjen sammen med naturen, de som betaler prisen uten vann, og et landbruk og skog som dør ut.

Å VÆRE FØRE VAR

Dilemmaene er mange. Det er sjeldent svart hvitt, og det er ofte ikke lett å vite hva som er rett å gjøre. Men jeg tror det beste sted vi kan starte er med å lovprise skaperen og hans skaperverk. For da kan vi skjønne stadig mer hva det vil si at vi bare er forvaltere av skaperverket som er gitt oss, og som vi er en innvevd del av. Vi har det til låns, vi eier det ikke, og våre barn og barnebarn skal arve oss, før de selv skal gi det videre igjen. Og når vi lovpriser skaperen lovpriser vi han som er god og rettferdig, så kan vi ikke la være å ta ansvar i en verden hvor de fattige som forurenser minst rammes hardest. Og selv om det er usikre ting her, så må vi være føre var, alt annet er dypt uansvarlig og urettferdig. Det må vi som kirke og Jesu etterfølgere ta del i. Vi må sammen utfordre hverandre til å leve klimavennlig. Bilbruk, flyturer, kjøtt, og matkasting er noen stikkord. Vi vet alt

dette. Nå handler det om å gjøre, ikke bare høre, for hver enkelt av oss. Og vi må velge og støtte politikere til å gjøre prioriteringer som monner og som skaper mer rettferdighet. Skaperverket har ikke nok til alles grådighet, men den har nok til alles behov. Men da må vi i Guds navn, i rettferdighetens navn, dele godene med hverandre. Vi kan aldri gi opp denne kampen selv om vi alle kommer til kort. Men frelsen er heldigvis ikke til salgs, den er gitt oss gratis, uten at vi må prestere noe. Akkurat som skaperverket.